

tmmob

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

SEÇİM BİLDİRGESİ

(MAYIS 2023)

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
SEÇİM BİLDİRGESİ
(MAYIS 2023)

ISBN

978-605-01-1565-9

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

Selânik Cad. No:19/1 Yenişehir 06650 ANKARA

Tel: (312) 418 12 75 • Faks: (312) 417 48 24

www.tmmob.org.tr • tmmob@tmmob.org.tr

facebook.com/tmmob1954 • twitter.com/TMMOB1954

ÜLKEMİZİN GÜZEL GELECEĞİ
VE UMUTLU YARINLARIMIZ İÇİN
TÜM ÜYELERİMİZİ OY KULLANMAYA,
OYLARINA SAHİP ÇIKMAYA ÇAĞIRIYORUZ!

Cumhuriyetin yüzüncü yılında Cumhuriyet tarihimizin en önemli seçimlerinden birisi olan Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimleri 14 Mayıs 2023'te yapılacak. Seçimlere, ülke tarihimizin en büyük felaketlerinden birisi olan 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri'nin acısını duyumsayarak giriyoruz.

15 milyon kişinin yaşadığı 11 ilimizi etkileyen depremlerde resmi rakamlara göre 50 bine yakın yurttaşımız yaşamını yitirdi. On binlerce binanın yıkıldığı depremin gerçek bilançosu henüz ortaya çıkarılabilmemiş değil.

Depremin yarattığı yıkımın ve kayıplarımızın büyüklüğü ülkemizin, kentlerimizin, binalarımızın hatta halkımızın depreme hazırlıklı olmadığını bir kez daha, çok acı biçimde yüzümüze vurdu. Kayıplarımızı ve acımızı daha da büyütense deprem sonrasında arama- kurtarma ve yardım konularında yaşanan organizasyonluk, koordinasyonsuzluk ve zafiyetler oldu.

Deprem ve sonrasında yaşananlar, 21 yıldır ülkeyi yöneten iktidar partisinin ülkemizin afetlere hazırlanması, halkımızın can ve mal güvenliğinin sağlanması, yurttaşlarımızın huzur içinde yaşayabilmesi için hiçbir görev ve sorumluluğunu yerine getirmediğini açık biçimde ortaya koymaktadır.

Tek adam rejimi altında devlet kurumlarının yaşadığı çürüme, idarecilerin liyakatsizliği, yönetim anlayışındaki yozlaşma, depremle birlikte iyot gibi açığa çıkmış, bu dejenerasyon on binlerce kişinin yaşamını yitirmesine neden olmuştur. Siyasi iktidarın öncelikleri ile halkın gereksinimleri arasındaki uçurum, sermaye kesimlerinin talepleri ile bilimsel gerçekler arasındaki çelişki, rant politikaları ile kamucu tavır arasındaki ayırım, tüm ülkemizin geleceğini tehdit eder hale gelmiştir.

Yaşadığımız bu büyük doğa olayını felakete çeviren iktidar etkinlikleri, seçimleri eskisinden çok daha önemli, çok daha yaşamsal kılmaktadır. Bu seçimlerde yalnızca önümüzdeki beş yıl boyunca ülkemizi yönetecek cumhurbaşkanı için değil, aynı zamanda ülkemizin güvenli yarınları, çocuklarımızın umutlu geleceği için oy vereceğiz.

Ülkemizi bitmeyen krizlere sürükleyen tek adam rejiminin geleceğimizi elimizden alma çabasına karşı, Cumhuriyetimizi eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik, laik temeller üzerinde yeniden inşa edebilme umudu için oy vereceğiz.

Toplumumuzu kuşatan karanlığa karşı aydınlıktan, savaşa karşı barıştan, dinci gericiliğe karşı laiklikten, faşizme karşı özgürlüklerden, ırkçılığa karşı eşitlikten, linç kültürüne karşı bir arada yaşamdan, rant ve sömürüye karşı emekten, yağma düzenine karşı kamusallıktan, emperyalizme karşı bağımsızlıktan ve elbette ölüme karşı hayattan yana bir ülke için oy vereceğiz.

Ülkemizin güzel geleceği, umutlu yarınlarımız için oy vereceğiz!

Tüm üyelerimizi ve yurttaşlarımızı, 14 Mayıs 2023 Cumhurbaşkanđı ve Milletvekili Genel Seçimleri'nde oy kullanmaya, oylarına, sandıklara ve demokrasiye sahip çıkmaya çağırıyoruz.

BÖLÜM 1

NASIL BİR ÜLKEDE YAŞIYORUZ?

Ülke olarak ekonomiden siyasete, dış politikadan güvenliğe, kamu yönetiminden adalete, kentleşmeden çevreye, tarımdan gıdaya, sağlıktan eğitime kadar her alanda büyük sorunlarla yüz yüzeyiz. Demokrasinin yerine tek adam yönetiminin, laikliğin yerine gericiiliğin, sosyal devlet anlayışı yerine tarikat-cemaat ilişkilerinin ve hukukun üstünlüğü yerine parti devleti anlayışının egemen olduğu bir ülkede yaşıyoruz. Kamu kurumları birer parti organı gibi çalışıyor, halkın yaşam tarzı kamu otoritesinin baskısı altında tutuluyor, devletin tüm organları içten içe çürüyor. Tüm bunların temelinde, yirmi yılı aşkın zamandır iktidarda bulunan Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) uyguladığı politikalar yatıyor.

AKP, yirmi yıllık iktidar dönemi boyunca, küresel emperyalist güç merkezlerinin güdümünde, sermayenin çıkarları doğrultusunda emek ve toplum düşmanı bir siyasal programın sadık uygulayıcısı oldu. Özelleştirme uygulamalarından sermayeye tanınan kolaylıklara, bölgesel ilişkilerden göçmen politikalarına kadar her alanda küresel kapitalist ilişkiler içinde kendisine tanımlanan sınırlar çerçevesinde hareket etti.

İktidar, bu sadakatin karşılığını uzun yıllar boyunca ekono-

mik ve siyasi destek olarak arkasında buldu. Bu destek, iktidarı hemen her konuda radikal adımlar atmakta cesaretlendirdi ve pervasızlaştırdı. İktidar partisi lideri Recep Tayyip Erdoğan'ın bu yönetim tarzı, neoliberalizmin 2000'li yıllar sonrası benimsediği ve uzun süredir dünya çapında egemen olan güvenlikçi, baskıcı, otoriter çizgisiyle örtüştü. Ülkemizde tek adam rejimi, küresel emperyalist ilişkilerle uyum içinde ve bu uyum sayesinde ortaya çıktı. Bugün tek adam rejiminin karşı karşıya olduğu kriz, sırtını dayadığı kapitalist merkezlerin yaşadığı krizden bağımsız değildir.

BUGÜNLERE NASIL GELDİK?

İktidar dönemi boyunca, merkez kapitalist ülkelerdeki parasal genişleme politikalarının yarattığı finansal olanakları sanayileşme, teknolojik gelişme ve üretim yerine rant projelerine yönlendirerek kendi yandaşlarını zenginleştiren AKP'nin bu tercihi ülkemizi içinden çıkılmaz bir krize sürüklemiştir. Dış kaynaklı sıcak para akışına dayalı ekonominin sürdürülemez hale gelmesiyle yükselen kurlar, yalnızca halkın alım gücünü düşürmekle kalmamış, tarihte eşine az rastlanır bir kitlesel yoksullaşmanın yaşanmasına neden olmuştur. Bugün ülkemizde emeğiyle geçinen geniş nüfus kesimleri en temel gereksinimlerine bile erişemez duruma geldi. Hepimizin yaşam biçimi eskiye döndürülmesi güç biçimde değişti.

Bu dönem boyunca, başta hazine birikimleri olmak üzere, ülkemizin tüm varlıkları siyasal iktidarın ihtiyaçları ve öncelikleri doğrultusunda çarçur edildi. Kamu elindeki fabrikalar birer birer yok pahasına satıldı. Ülkemizde ne kadar kamu girişimi ve işletmesi varsa hepsinin birikimleri Varlık Fonuna aktarılarak tüketildi. Devlet, toplumun yüz yüze kaldığı doğal afetlerle mücadele edebilecek yetenek ve olanaklardan bile yoksun hale geldi.

Bilimsel gerçekler ve toplumsal gereksinimler göz önünde bulundurulmadan, tamamıyla rant ve sömürü anlayışıyla gerçekleştirilen projelerle kıyılarımız, ormanlarımız, denizlerimiz, vadilerimiz, derelerimiz, tarım alanlarımız yağmalandı.

Dış politikada izlenen müdahaleci, saldırgan politikalar nedeniyle tüm komşularımızla ilişkilerimiz bozulurken dünyanın farklı coğrafyalarındaki çatışmaların tarafı olunarak ülkemiz sürekli bir savaş durumu içinde tutuldu. Kimsenin kimseye güvenmediği, herkesin birbirine kuşkuyla yaklaştığı, korkuyla dolu bir toplum haline geldik. Başta meslek örgütleri olmak üzere barıştan, kardeşlikten yana tutum alan tüm kurum ve kişiler düşmanlaştırılarak hedef gösterildi.

Kadın mücadelesinin en önemli kazanımlarından birisi olan İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararıyla kadınlara ve dezavantajlı gruplara yönelik şiddetin cezasızlığının önü açıldı. Siyasi iktidar kendisinden olmayan, kendisi gibi düşünmeyen tüm kişi, kurum ve gruplara nefretle saldırarak korku ve şiddeti toplumsal yaşama egemen hale getirdi.

TEK ADAM REJİMİ

Mevcut haliyle ülkemizdeki tek adam rejimi, 20 yıllık AKP iktidarının başarı hikâyesi değil, yönetim krizinin ürünüdür. 20 yıldır uyguladığı politikalarla ekonomiden siyasete, toplumsal yaşamdan uluslararası ilişkilere kadar her alanda derin krizler yaratan AKP iktidarının, normal koşullar altında ülkeyi yönetme olanağı kalmamıştır. AKP'nin kendi iktidarını koruyabilmek için dayattığı tek adam rejimi, baskı ve zora dayalı tüm rejimler gibi bir tür kriz ve olağanüstü hal rejimidir.

Parlamentonun etkisizleştirilerek halk iradesinin görmezden gelinmesi, güçler ayrılığının ortadan kaldırılarak denge-fren

mekanizmalarının yok edilmesi, yargı bağımsızlığının ortadan kaldırılarak hukukun üstünlüğü anlayışının bitirilmesi, mevcut rejimi sürdürülemez kılmaktadır. Rejimin istikrarsızlığı, AKP'yi ülke içinde ve dışında daha saldırgan politikalar izlemeye itmektedir. Bir yandan polis şiddeti ve hukuk kullanılarak toplumsal muhalefet baskı altına alınırken diğer yandan da dışlayıcı-kamplaştırıcı politikalarla toplum saflaştırılmaktadır.

Devletin tüm organları, toplumsal muhalefeti baskı altında tutabilmek için kullanılmaktadır. Birbiri ardına açılan siyasi davalarla, kamuoyunda öne çıkan kişilere verilen cezalarla toplumun dinamik kesimleri kriminalize edilerek cezaevi tehdidi ile yüz yüze tutulmaktadır. Medya sansürlenmekte, siyasetçiler-gazeteciler-muhalifler tutuklanmakta, sosyal medya gözetim altına alınmakta, toplum baskı ve şiddet cenderesinde yaşamaya zorlanmaktadır.

Türkiye artık, toplumun barış içinde bir arada yaşamasının kurallarını belirleyen Anayasa'nın, hukukun evrensel ilkelerinin, AİHM kararlarının yok sayıldığı, tümüyle "Tek Adam"ın buyruklarıyla yönetilen bir ülke haline gelmiştir. Mahkemeler adaleti tesis etmek için değil, iktidarı mutlu etmek için karar vermektedir.

AKP, toplumun geniş kesimleri üzerindeki hegemonyasını yitirdikçe kendi dar sınıf çıkarları doğrultusunda politikalar yürüten, kendi siyasal çatışmalarının esiri haline gelmiş bir parti haline dönüştü. Halkın ekonomik, demokratik, özgürlük temelli talepleri polis şiddetiyle bastırılırken AKP'nin sırtını dayadığı milliyetçi-muhafazakâr ittifakın dayatmaları, ülkenin en önemli öncelikleriymiş gibi davranılıyor.

İktidarın toplum karşıtı politikalarına karşı çıkan tüm ke-

simler açık biçimde hedef gösterilmekte, yandaş basın ve sosyal medya tarafından çirkin biçimde karalanmakta, mahkemeler tarafından hukuksuz biçimde tutuklanmaktadır. Aralarında TMMOB Yönetim Kurulu Üyemiz Mücella Yapıcı, Şehir Plan-cıları Odamızın İstanbul Şubesi'nin eski başkanı Tayfun Kahra-man ve Mimarlar Odamızın Hukuk Müşaviri Can Atalay'ın da bulunduğu Gezi Davası sanıkları hakkında yürütülen karalama kampanyası ve nihayetinde verilen mahkumiyet kararı, iktida-rın anlayışının en somut göstergesidir. Mesleki ve Anayasal so-rumluluklarını yerine getirerek kamusal varlıklarımızı koruyan, Taksim Meydanı'na ve Gezi Parkı'na sahip çıkan arkadaşlarımız, hukuki değil politik gerekçelerle 1 yıldır tutuklu durumdadır.

TOPLUM BASKI ALTINDA

AKP'nin gerici-muhafazakâr politikaları sadece emperyaliz-min çıkarları ile değil, neoliberal ekonomi politikalarıyla da uyumlu olarak gelişti. Muhafazakârlık ve İslamiyet, itaatkâr ve kanaatkâr bir toplum inşa etmek için kullanıldı. Yolsuzlukları, ülke kaynaklarının peşkeş çekilmesini, iş cinayetlerini, ırk-çı-gerici politikaları sorgulamayacak bir toplum yaratıldı.

Türkiye'de cemaat ve tarikatlar en görkemli dönemlerini AKP iktidarıyla yaşadılar. Sosyal devlet anlayışının tasfiyesiyle ka-musal hizmetlerde yaşanan boşluklar, cemaat ve tarikat bağ-lantılarıyla dolduruldu. Eğitimden sağlığa, barınmadan sosyal hizmetlere kadar her alan, farklı cemaatler tarafından kontrol edilir hale geldi. Cemaat ve tarikatlar, AKP döneminde birer dinsel oluşum olmanın ötesinde, devasa ekonomik ve sosyal organizasyonlara dönüştüler.

Kürt Sorunu'nda şiddete dayalı, tasfiyeci, faşizan savaş poli-tikaları ve çözümsüzlük devam ediyor. Kürt halkının sosyal,

siyasal, kültürel hakları demokrasi ve insan hakları kapsamında değerlendirilmesi gerekirken çözümsüzlük üreten baskı, şiddet ve güvenlik eksikliğini politikaların uygulanması, çatışmalı ortamın sürmesine neden oluyor. AKP'nin ülkeyi savaş ortamında seçime götürmek amacıyla Suriye'de yapmaya niyetlendiği operasyonlar, ülkemizde ve bölgede barış umutlarını yok ederken çözümsüzlüğün daha da derinleşmesine yol açacak.

Cumhuriyet tarihinin çeşitli dönemlerinde de ortaya çıkan, suç örgütleri ve mafyanın devlet organlarına yerleştirilmesi ve ekonomiden siyasete kadar geniş bir alanda yetkilendirilmeleri, AKP döneminde zirveye çıktı. Önemli bir ekonomik ve siyasi güce ulaşan mafya ve suç örgütleri, iktidarın bir güvencesi olarak toplumu ve ülkeyi tehdit eder hale geldi.

YAĞMA DÜZENİ

Siyasal iktidarların en önemli görevlerinden birisi, devlet olanaklarının ve ülkenin ortak varlıklarının nasıl ve hangi amaçlarla kullanılacağına karar vermektir. Yıllardır ülkemizi yöneten siyasi iktidar bu tercihini yerli-yabancı sermaye grupları ve hükümet yandaşı kesimlerin çıkarları doğrultusunda kullanmaktadır.

Reform adı altında yapılan yasal değişikliklerle halkın temel hakları olan eğitim, sağlık, sosyal güvenlik ve emeklilik hizmetleri ticarileştirilmiştir. Ülke varlıkları toplumsal çıkarı öncelemeden yatırımlarla çarçur edilirken, toplumsal kalkınma yerine, insani ve toplumsal değerlerin aşındırıldığı, bireysel çıkarların kamu çıkarlarının üzerinde tutulduğu bir toplumsal yapı yaratılmaya çalışılmıştır.

Başta eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, barınma, beslenme, su, enerji, iletişim ve ulaşım olmak üzere “temel insan hakları”

hiçbir biçimde ticarileştirilemez. Enerji, iletişim, sağlık, tarım gibi sektörler, toplumsal mahiyetleri ve yarattıkları toplumsal yararlar göz önünde bulundurularak piyasanın sınırsız sömürüsüne terk edilemez. Toplumsal yaşamı piyasa ilişkilerine göre şekillendiren politikalara karşı, paylaşımcı, dayanışmacı, eşitlikçi, toplumcu, kamucu politikaların geliştirilmesi ortak geleceğimizin yegâne güvencesidir.

Seçimler, neoliberal yıkımın ürünü olan ekonomik kriz koşullarına ve iktidarın dayattığı baskı politikalarına karşı başka bir yaşam, başka bir Türkiye yaratabilmenin yol ayrımı olarak önümüzde durmaktadır.

Bu açıdan bakıldığında geniş halk kesimlerinin seçimlere katılımının sağlandığı, geniş halk kesimlerinin geleceğine sahip çıkma iradesinin geliştirildiği bir seçim sürecine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu süreçte, AKP'nin 20 yıllık tahribatını ortadan kaldıracak, ekonomik-sosyal alandaki kayıpları telafi edecek, uyguladığı milliyetçi-muhafazakâr ideolojik saldırının toplumsal izlerini silecek politikalar ortaya koyarken diğer yandan da eski rejimin dışladığı toplumsal kesimleri içeren, laikliği ödün vermeksizin yaşama geçiren, yoksul halk kesimlerinin sorunlarını önceleyen, sanayileşmeyi ve teknolojik gelişimi hedefleyen, çevreci politikaların geliştirilmesi gerekmektedir.

Önümüzdeki dönemde toplumsal muhalefet, kamusallık fikrini yeniden ve eskisinden daha güçlü biçimde mücadele gündeminin merkezine oturtmalıdır. Yeni dönemdeki kamusallık tartışması eşitlikçi, özgürlükçü demokratik bir toplumsal tahayyülün var oluş zemini olarak tanımlanmak zorundadır. Toplumun geniş kesimlerinin katılımcı olacağı bu tartışma, bugün içinden geçtiğimiz karanlığın aşılmasında önemli bir umut ışığı olacaktır.

Yakın zamanlı deneyimlerimiz, toplumsal taleplerin oluşturulması ve seçim sürecinin örgütlenmesi ne denli önemli ise seçim ve sandık güvenliğinin sağlanmasının da o denli önemli ve yaşamsal olduğunu göstermiştir. TMMOB örgütlülüğü, tüm bu süreçlerde toplumsal konumu ve mesleki-teknik birikiminin gereğini yerine getirecek biçimde sorumluluk üstlenmekten kaçınmayacaktır.

MESLEKLERİMİZ DEĞERSİZLEŞİYOR, MESLEKTAŞLARIMIZ YOKSULLAŞIYOR

Ülkemizin içinde bulunduğu çalkantılı durum, toplumsal yaşamımızı olduğu gibi meslek hayatımızı da olumsuz etkiliyor.

Kamuda ve özel sektörde her türlü mühendislik, mimarlık ve şehir planlama hizmetlerini, planlama, projelendirme, uygulama, denetleme işlerini yapan meslektaşlarımız ekonomik kriz koşullarından en çok etkilenen kesimler arasında yer almaktadır.

Uzun yıllardır sistematik olarak uygulanan neoliberal politikalar sonucunda, kamuda çeşitli statülerde çalışan ve farklı ücretler alan mühendis, mimar ve şehir plancılarının ekonomik ve sosyal koşulları, üstlendikleri sorumluluklara ve almış oldukları eğitime uymayan bir düzeye geriletilmiştir. Kamudaki mühendis, mimar ve şehir plancılarının mesleki iş alanları daraltılmıştır.

Kamu çalışanlarının yaşam koşulları ve gelecekleri, iktidarın keyfi uygulamalarıyla belirlenmektedir. Atamalar liyakat temelinde değil, yandaşlık ve keyfiyet temelinde gerçekleştirilmektedir. Çalışanlar, yer ve pozisyon değişimiyle tehdit edilmekte, böylelikle teknik hizmetler için başat önemdeki kamu belleğinin oluşması ve kalıcılaştırılması engellenmektedir.

Kamuda çalışanlar arasında eşit işe eşit ücret, eşit statü tanınmamaktadır. Hem kurumlar arasında hem de en düşük ve en yüksek ücretlerde fark giderek artmış, ücret adaleti ortadan kalkmıştır. Çalışma yaşamı farklı personel tanımlamaları yapılarak örgütsüz, sendikasız bırakılmak istenmektedir. Bu durum, temel özlük haklarında büyük gerileme ve kayıplara neden olmaktadır.

Ücretli çalışan meslektaşlarımızın çalışma koşulları kriz derinleştikçe daha da zorlaşmaktadır. İşten çıkarılma tehdidini her zaman yanı başında hisseden ücretli çalışan meslektaşlarımız kriz koşullarında ilk gözden çıkarılacaklar listesinde bulunuyor. İşsizlik tehlikesi; düşük ücretlerle esnek, güvencesiz ve sağlıksız koşullarda çalışma mecburiyetinin hatırlatıcısı olarak meslektaşlarımız üzerinde açık bir tehdit oluşturuyor.

Ücretlerimiz enflasyon karşısında giderek eriyor ve yaşam standardımız dibe doğru çekiliyor. Sigorta primlerimizin gerçek ücretler üzerinden yatırılmaması ile emeklilik ve sosyal güvence haklarımız da gasp ediliyor. İşsiz kalma, mühendis-mimar-şehir plancısı emeğinin değersizleşmesi ve niteliksiz işlerde istihdam edilme, meslektaşlarımızın en önemli sorunu haline geldi.

Bunlara ek olarak pek çok mühendis, mimar ve şehir plancısı arkadaşımız mesleki yetersizlik sorunları; fazla mesailerde ücret verilmemesi; fazla çalıştırma, iş saatleri ihlali; sosyal hak ihlalleri ve özlük haklarına yönelik sorunlarla yüz yüzedir. Bu durum, mesleklerimizin kamucu özelliklerinin örselenmesine neden olmaktadır.

Nitelikli bir eğitim alan, köklü üniversitelerden iyi derecelerle mezun olmuş birçok genç meslektaşımız, mesleki, maddi ve sosyal tatminsizlik nedeniyle geleceğini yurtdışında arı-

yor. Bu durumun tersine çevrilmesi, öncelikli beklentilerimiz arasında gelmektedir. Ülkemizin yetişmiş insan istihdamının artırılması ve çalışanların yaşam standartlarının yükseltilmesi gerekmektedir.

MESLEKİ HAKLARIMIZ, MESLEK ONURUMUZ İÇİN OY KULLANACAĞIZ, OYUMUZA SAHİP ÇIKACAĞIZ!

Bizler; mühendisler, mimarlar ve şehir plancıları olarak toplumun gündelik yaşamında gereksinim duyduğu her şeyin üretilmesine yaratıcı bilgisi ve emeğini katan meslek gruplarıyız. Enerjiden haberleşmeye, fabrikalardan barajlara, madenlerden ormanlara kadar bilimin ve tekniğin kullanıldığı her alanda meslektaşlarımızın alın teri bulunmaktadır. Gündelik yaşamı yeniden yaratan ve geleceği inşa eden meslek alanlarımızı savunmak, hayatı ve geleceği savunmak demektir.

Piyasacı, dinci, baskıcı, diktacı, özelleştirmeci uygulamalar tüm alanları olduğu gibi, meslek alanlarımızı, özlük haklarımızı ve örgütlü yapılarımızı da hedef almaktadır. Yıllardır sistematik olarak uygulanan politikalar ve ekonomik tercihler nedeniyle mesleki faaliyetlerimiz değersizleştirilmekte, yeni mezun olan meslektaşlarımız işsizlik sorunuyla karşı karşıya bırakılmaktadır. TMMOB olarak bizim sorumluluğumuz mesleğimizi, meslektaşlarımızı ve ülkemizin çıkarlarını korumaktır. Bu sorumluluk ve bilinçle yürüttüğümüz faaliyetler nedeniyle Birliğimiz hedef alınmaktadır.

Önümüzdeki seçimlerde meslek alanlarımızı ve faaliyetlerimizi değersizleştirmek isteyen anlayışa karşı meslek haklarımız ve onurumuz oylanacaktır. Meslek haklarımız ve onurumuz için oy kullanacağız, oyumuza sahip çıkacağız!

BÖLÜM 2

NASIL BİR ÜLKE İSTİYORUZ?

“Nasıl Bir Türkiye?” sorusuna yanıtımızın çerçevesini TM-MOB’nin 1973-1980 dönemi Başkanı Teoman Öztürk özlü biçimde dile getirmiştir:

“Mühendis mimarların, teknik bilgi ve becerilerini halkımızın yararına kullanamamaları, ülkenin içinde bulunduğu somut şartların bir sonucudur. Ülkemiz ekonomisi, siyasal yapısı ve bütün üst yapı kurumları, birbirleriyle kaynaşmış olan uluslararası emperyalist tekeller ve yerli sermayenin hâkimiyetindedir. Bu egemen çevrelerin kontrol ettiği tüm yatırımlar ve hizmetler, halkımızın sorunlarının çözümüne yönelik değil, maksimum kâr sağlayacak yeni pazarlar yaratmak yönündedir. Böyle bir sömürü düzeni içinde ülkemizin geri bırakılmışlıktan kurtulacağını ve tüm çalışanların yaptığı hizmetlerin ve yarattığı değerlerin halkımıza ulaşacağını sanmak kendimizi aldatmak olur. Emegimizin halkın hizmetine girebilmesi, ülkemizin her alanda bağımsızlığını kazanmasına, sömürüye dayanan düzenin sona ermesine bağlıdır. Geleceğimiz, üretim güçlerinin özgürce gelişebileceği, kafa kol emeği arasında farklılaşmanın olmadığı, emeğin yabancılaşmadığı bir düzene kavuşabilmemize bağlıdır. Geleceğimiz için öngörülerde bulu-

nabilmek, programlar oluşturabilmek ve hayata geçirebilmek, geçmişini iyi yorumlayıp günümüzü iyi tahlil ederek dünyada ve ülkemizdeki durumun irdelenmesi ve geleceğin tasarlanması ile mümkündür.”

Bu sözlerde, mevcut durum çözümlenerek dün, bugün ve geleceğe ilişkin mücadeleci bir yöntem ve çizgiye vurgu yapılmakta, “Emeğimizin halkın hizmetine girebilmesi”nin koşulları açıklanmaktadır.

TMMOB bu çerçeveden hareketle ülkemizdeki anayasal düzenin ve toplumsal yaşamın aşağıdaki gibi düzenlenmesini önermektedir.

ANAYASAL DEMOKRATİK DÜZEN VE DEMOKRATİK HUKUK DEVLETİ İÇİN

Bugün ülkemizin en önemli sorunu, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi adı verilen “Tek Adam” rejimidir. Tek adam rejimi altında ülkemiz, anayasa ve yasalar hiçe sayılarak fiili bir Olağanüstü Hal’le yönetilmektedir. Demokratik bir ülke için ihtiyacımız olan ilk şey Tek Adam rejiminin ortadan kaldırılarak, halk egemenliği, güçler ayrılığı ve hukukun üstünlüğü esasına dayalı bir anayasal demokratik düzenin tesis edilmesidir.

- Ülkemizi yaşanmaz hale getiren Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi yerine halk iradesine, halk egemenliğine ve güçler ayrılığına dayalı çoğulcu bir demokratik rejim kurulmalıdır.
- Tüm toplumsal ve siyasi oluşumların katılımının sağlandığı, tüm kimliklerin güvence altına alındığı, eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik bir anayasa yapılmalıdır.
- Halkın yönetime her düzeyde demokratik katılımıyla toplumsal ve siyasal hakları güvence altına alan; halk egemenliği-

ne ve örgütlü topluma dayalı demokratik düzenin kurulmasını sağlayan bir anayasa benimsenmelidir.

- Hukukun, anayasanın, demokratik yasama süreçlerinin üstünlüğünün; adaletin, sosyal hukuk devletinin, laikliğin, barışın, eşit yurttaşlığın her düzeyde benimsendiği ve her tür ayrımcılığın ortadan kaldırıldığı bir anayasal düzen tesis edilmelidir.

- Yasama, yürütme, yargı süreç ve güçlerinin ayrılığı sağlanmalı, yasama ve yargının yürütme üzerindeki fren-denetleme-denge mekanizmalarının etkin olarak işlenmesi sağlanmalıdır.

- Yargı bağımsızlığını sağlayacak önlemler alınmalıdır.

- Cemaat, tarikat ve çeteler gibi hukuk dışı yapıların ve siyasal odakların yargıyı yönlendirmeye yönelik girişimleri engellenmeli, cezalandırılmalıdır.

- İdarenin bütün kararları ve eylemleri yargı denetimine tabi olmalıdır; yargı denetimi “devlet sırrı” gibi gerekçeler de dahil olmak üzere hiçbir şekilde sınırlanmamalıdır.

- Siyasi iktidarların yargıya müdahalesi önlenmeli, savcı ve yargıç bağımsızlığı mutlaka sağlanmalıdır.

- Bağımsız, etkin ve hızlı bir yargılama sistemi kurulmalıdır.

- “Görev-yetki-sorumluluk-hesap verme”nin bir bütün olarak benimsendiği bir işleyiş kurulmalıdır.

- Seçimler ve siyasi partiler yasaları ile Meclis İç Tüzüğü demokratikleştirilmeli; temsilde adaleti ortadan kaldıran, toplumsal eğilimlerin siyasete ve yasama süreçlerine yansımaları engelleyen seçim barajı uygulaması tümüyle kaldırılmalı, partilerin iç işleyişi demokratikleştirilmeli, meclis en üst ve tek yasama organı olarak işlev kazanmalı ve iç işleyişi demokratikleştirilmelidir.

- Hak arama yollarının önündeki tüm engeller kaldırılmalı; insan hakları ihlalleri durdurulmalı; temel insan hak ve özgürlükleri güvence altına alınmalı; düşünce, ifade, örgütlenme, basın özgürlükleri geliştirilmelidir.
- Meslek kuruluşları ile toplumsal örgütlenmelerin iktidarlardan özerklikleri sağlanmalıdır.
- Mesleklerini icra eden mühendisler, mimarlar, şehir plancılarını izleyen ve sicillerini tutan kurum olarak TMMOB, mesleğimize ve meslektaşlarımıza yönelik eğitimden uygulamaya dek tüm tasarrufların odağında olmalı; kamusal hizmet ve kamusal denetim işlevleri geliştirilmeli, güçlendirilmelidir.
- Ülke-kamu-toplum yararı, kamusal üretim-hizmet ve denetim, planlama-kalkınma-toplumsal refah bütünlüğü, tam istihdam, insanca çalışma-insanca yaşam ve hakça paylaşım temel alınmalıdır.
- Kürt sorunu demokratik barışçıl bir yaklaşımla/yöntemle çözülmeli, ülkemizdeki farklı etnik kökenlere sahip yurttaşların anayasal güvence altında eşit ve kardeşçe bir arada yaşamaları sağlanmalı, ırkçı, şoven, ayrımcı, linççi politikalar mahkûm edilmelidir.
- Eğitim demokratikleştirilmeli, laikleştirilmeli, her kademe de eşit ve parasız olmalı, üniversitelere bilimsel ve yönetsel özerklik sağlanmalıdır.
- Kadınlar ve çocuklar üzerindeki sömürü ve saldırılar tüm boyutlarıyla yok edilmeli, kadın ve çocuk haklarına özenle sahip çıkılacak bir hukuksal ve toplumsal ortam yaratılmalıdır.
- Engelliler toplumsal yaşama çekilmeli, her yönüyle insanca yaşam koşullarına kavuşturulmalıdır.

- Kültürel, sanatsal, toplumsal yaşamı ticarileştiren ve gerici-
leştiren uygulamalara son verilmelidir. İnsanlarımızın yetenek
potansiyellerini açığa çıkarıp geliştirecek; insandan, demokra-
siden, sanayileşmeden, planlama ve kalkınmadan, ülkemizin
çıkarlarından, bilimden, aydınlanmadan ve laiklikten esinle-
necek kültürel, sanatsal, sosyal faaliyetlerin toplumsal ölçekte
yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.
- Kamu hizmetleri yurttaşlarımıza bedelsiz olarak sunulmalıdır.
- Milli Güvenlik Kurulu kaldırılmalı, bugüne kadar yapılan
toplantı tutanakları ve gizli yönetmelikleri açıklanmalıdır.
- Ordu, iç güvenlikle ilgili görev üstlenmemelidir.
- Türk Ceza Kanunu yeniden düzenlenmeli, başta Terörle
Mücadele Kanunu olmak üzere düşünce ve örgütlenme öz-
gürlüğünü sınırlayan bütün yasa, yönetmelik ve uygulamalar
kaldırılmalıdır.
- Bütün yurttaşların hak arama özgürlüğü, tek tek ya da toplu-
ca, idari, adli ve anayasal yargıya başvurma hakkı sağlanmalı,
bu hakkı sınırlayan tüm yasal düzenlemeler ve bu hakkın kul-
lanılmasını caydırıcı bütün uygulamalar iptal edilmelidir.
- Toplumdaki bireylerin yasalar önünde eşitliğini zedeleyen ve
ayrıcılığa olanak tanıyan tüm düzenlemeler iptal edilmelidir.
- Bilişim teknolojilerinden özgürlükleri geliştirici, yönetim ve
karar alma süreçlerine doğrudan katılımı sağlayıcı yönde ya-
rarlanılmalı; bilişim ve iletişim teknolojileri, demokratik ya-
şam biçiminin temel aracı olarak değerlendirilmelidir.
- Bilişim teknolojileri, yurttaşlara saydam, nitelikli, düşük ma-
liyetli, hızlı kamu hizmeti sunmak üzere kullanılmalı; yurttaş-
lar, teknolojinin sağladığı olanaklarla kamu hizmet süreçleri-

nin iyileştirilmesi ve denetlenmesinde katılımcı olabilmelidir.

- Sosyal ağlar, toplumsal istemleri ve tepkileri dile getirme, bilgiyi paylaşma ve bilgiye ulaşma özgürlüğü gibi demokratik hakların kullanılabilirdiği ortamlar olmalı; “dezenformasyonla mücadele” adı altında yaptırımlar getiren sansür, erişim engellemesi, bant daraltma gibi kısıtlayıcı düzenlemeler iptal edilmelidir.

BAĞIMSIZLIK VE BARIŞÇI DIŞ POLİTİKA İÇİN

Demokrasinin tüm boyutlarıyla tesis edilebilmesi için emperyalizme bağımlılıktan kopuş, tam bağımsızlık şarttır. Emperyalist politikaların ekonomik, toplumsal, politik, kültürel vb. tüm alanlardaki yıkım ve tahribatlarından kurtulmak, tarihsel ve güncel bir hedef olmalıdır.

- ABD, AB, Dünya Bankası, IMF vb. emperyalist devlet, birlik ve kuruluşların dayattıkları üretimi, yatırımı, sanayileşmeyi, bilim ve teknolojiyi saptıran, halkımızı sömüren ve yoksullaştıran, bölgesel eşitsizlikleri sürekli olarak yeniden üreten ekonomik-sosyal politikalar reddedilmeli; ülke, kamu, halk çıkarlarını temel alan bağımsız bir Türkiye hedeflenmelidir.
- Ülke ekonomisinin Avrupa Birliği, IMF, Dünya Bankası, OECD, Dünya Ticaret Örgütü vb. uluslararası kuruluş ve anlaşmaların güdüm, tavsiye ve denetiminde yönlendirilmesine ve dış borçlanmalara son verilmelidir. Dış ve iç borçlar faizle birlikte reddedilmelidir.
- NATO'dan ve tüm emperyalist platformlardan çıkılmalıdır. ABD askeri üsleri kapatılmalı, ikili askeri anlaşmalar iptal edilmelidir. Bağımsızlığa zarar verecek hiçbir uluslararası anlaşma yapılmamalı; yapılmış olan mali, diplomatik, askeri,

siyasi anlaşmalar iptal edilmelidir. Ülkemizin bağımsızlığı her şeyin üstünde tutulmalı, yeraltı ve yerüstü tüm kaynakların tek ve gerçek sahibinin halkımız olduğu tartışmasız kabul edilmelidir.

- Türkiye bütün komşularıyla saldırmazlık anlaşmaları imzalamalı; dış politika, yurttan barış dünyada barış, bölgede barış esas alınmalıdır.
- Maceracı, yayılmacı ve teslimiyetçi dış politikalara son verilmelidir. Halkları birbirine düşman eden, iç ve dış barışı tehdit eden politikalar terk edilerek halkların kardeşliği, dostluğu ve dayanışmasını geliştiren bir politika esas alınmalıdır.
- Dünya silah tekellerinin ve ülkemizdeki militarist öbeklerin çıkarlarına hizmet eden silahlanma ve askeri harcamalar kısılmalı; ilgili fonlar bayındırlık, eğitim, sağlık, enerji gibi kamu hizmetlerine aktarılmalıdır.
- Ülkemiz kaynak ve varlıklarının uluslararası tekellerle iş birliği yapılarak ve yandaş rantiyeye sunularak yağmalanmasına son verilmelidir.

GERÇEK BİR LAİKLİK İÇİN

Laiklik ve laik eğitim mücadelesi sadece çocuklarımızın geleceğini değil, tüm ülkenin geleceğini savunmaktır. Laiklik, toplumsal muhalefetin en önemli talebi olmaktadır. İlerici toplumsal muhalefet bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da hiçbir tereddüt göstermeden laikliği inşa etmek, geleceğimizi bilimsel değerler ışığında inşa etmek için mücadele etmelidir.

- Hiçbir din, mezhep ve inanç devletçe benimsenmemeli ve kayırılmamalıdır.

- Temel eğitimde zorunlu din dersleri kaldırılmalıdır.
- İmam hatip liseleri kapatılmalıdır.
- Laikliğe aykırı bütün düzenleme ve uygulamalar iptal edilmelidir.

SEÇİMLERİN DEMOKRATİKLEŞMESİ İÇİN

- Seçim sistemi “temsilde adalet” ilkesi çerçevesinde düzenlenerek demokratikleştirilmeli, Seçim Kanunları değiştirilmeli, seçimlere katılan partilerin aldıkları oy oranında parlamentoda temsili sağlamalı, baraj uygulaması kaldırılmalıdır.
- Seçimlere katılan partilere eşit koşullar tanınmalı, her türlü antidemokratik uygulamaya son verilmelidir.
- Seçim harcamaları ve kaynakları seçimlerden önce açıklanmalı, yargı ve seçmen denetimine tabi tutulmalıdır.
- Partilerde adaylar önseçimle belirlenmeli, önseçimlerde delege sistemi yerine doğrudan temsil uygulanmalıdır.
- Seçenlere, seçilmişleri/seçtiklerini görevden alma hakkı verilmelidir.
- Yüz kızartıcı suçlar dışında bu ülkede yaşayan hiç kimsenin, siyasi nedenlerle seçme ve seçilme hakkı sınırlandırılmamalıdır.
- Yüksek Seçim Kurulu’nun Anayasa’ya, yasalara ve evrensel hukuk kurallarına aykırı keyfi kararların önünde geçecek kurumsal-hukuksal tedbirler alınmalıdır.

KÜRT SORUNU’NUN ÇÖZÜMÜ İÇİN

Ülkemizin en önemli sorunlarından birisi olan Kürt Sorunu’ndaki çözümsüzlük, başta demokratikleşme ve toplumsal

barış olmak üzere pek çok temel sorunu da etkilemektedir. Kürt Sorunu'nun çözümü ülkemizin en önemli ihtiyaçlarından birisidir.

- Kürt kimliği tanınmalı, Kürt dili ve kültürünün özgür gelişimi önündeki bütün engeller kaldırılmalıdır. Türkiye'de yaşayan ve etnik temeli, dini, dili, kültürü, mezhebi ne olursa olsun herkesin anayasal yurttaşlık temelinde eşit haklara sahip olması sağlanmalı, kültürlerini yaşatma ve geliştirmeleri anayasal güvence altına alınmalıdır.

- Kürt sorununun tartışılması ve çözümünü engelleyen, düşüncüyü ifade etme ve örgütlenme özgürlüğü önünde engel oluşturan tüm yasalar ve psikolojik engeller kaldırılmalı, birincil ve ikincil mevzuat değişiklikleri yapılmalıdır.

- Demokrasinin yerleşmesi için Türkiye'nin taraf olduğu bütün uluslararası sözleşmeler iç hukuka yerleştirilmelidir.

- Zorunlu göçlerle köyünü, yöresini terk etmek zorunda bırakılan herkesin tüm maddi kayıpları eksiksiz olarak tazmin edilmeli; can ve mal güvenlikleri sağlanarak özgürce geri dönüşlerinin koşulları yaratılmalı, teşviklerle üretim sürecine yönelmeleri sağlanmalıdır.

- Kalıcı barışın sağlanması için tüm siyasi tutuklulara genel af çıkarılmalı; seçilmiş belediye başkanları, kitle örgütü temsilcileri, siyasetçilerin tutuklanmasına yönelik vb. tüm baskılar durdurulmalıdır.

- Savaş ortamında gelişen çeteler ortaya çıkarılmalı, faili meçhul cinayetler aydınlatılmalı, tüm failleri yargılanmalıdır.

- Bölgenin ekonomik ve sosyal yönden gelişimini sağlayıcı politikalar ivedilikle yaşama geçirilmelidir. Bölgenin kalkınması

ekonomik ve sosyal açılardan planlanmalı, kamu etkin bir şekilde devreye girmelidir. Bölgeye yönelik kamu harcamaları ciddi bir şekilde artırılmalıdır. Kamu iktisadi işletmeciliği yasama geçirilmeli, merkezi bir planlama dahilinde kamu eliyle sanayileşme süreci başlatılmalıdır.

EKONOMİNİN ÜLKE ÇIKARLARI VE TOPLUMSAL GEREKSİNİMLER DOĞRULTUSUNDA ÖRGÜTLENMESİ İÇİN

Ülke olarak yaşadığımız ekonomik ve sosyal erozyonu telafi edebilmek için toplumsal muhalefet, kamusalılık iddiasının taşıyıcısı, bayraktarı olmak zorundadır. Neoliberal sömürü politikalarıyla sermayenin yağmaladığı tüm işletmeler yeniden kamusallaştırılmalı, bu işletmelerin yönetimleri emekçilerin ve ilgili emek-meslek örgütlerinin kolektif katılımıyla demokratikleştirilmelidir.

- Ülkemizdeki tüm ilişkiler ve yapılar insandan, emekten, doğal çevrenin korunmasından yana olan üretim, kalkınma ve sanayileşme politikası çerçevesinde yeniden düzenlenmelidir.
- Demokratik, katılımcı, çağdaş, laik, halkımızın çıkarlarını gözeten, insanı öne çıkaran, üreten, sanayileşen, hakça bölüşen bir ülke yaratılmalıdır.
- Ekonomi; serbestleştirme, özelleştirme, ticarileştirme, azami kâr, rant yağması dürtülerinden, sermaye hareketlerinin serbestliği-faiz-döviz kuru/devalüasyon-enflasyon açısından kurtarılarak toplumsal gereksinimler için bir ekonomi kimliğine kavuşturulmalıdır.
- Ülkemizin zengin kaynaklarını ülke, kamu ve toplum yararına değerlendirecek orta ve uzun erimli ulusal stratejiler benimsenmelidir.

- Ülkemizin kalkınma stratejileri, sınai ve tarımsal kalkınma, ulusal bilim, teknoloji ve yenilenme politikaları temellerine oturtulmalıdır.
- Rant ve kayırma ekonomisi terk edilmeli; planlı, üretime, istihdama, dengeli kalkınmaya dayalı bir ekonomik anlayış benimsenmelidir.
- Merkezi planlama yeniden tesis edilmeli; ulusal, bölgesel, sektörel ölçeklerde kalkınma-planlama uygulamasına geçilmelidir.
- Bölgeler arası dengeyi kuracak, gelirin adil bir biçimde kalkınmada öncelikli yörelere dağıtılmasını sağlayacak, sanayinin gelişmesini ve ekonomik büyümeyi en geniş toplumsal tabana yayacak, refah ve istihdam yaratacak, kamu yararına bir yatırım ve üretim planlaması yapılmalıdır.
- Ulusal bilim, teknoloji ve yenilenme politikaları temelinde insan ve doğal kaynaklarımızı üretime yönlendirecek bir kalkınma stratejisi benimsenmeli, tüm sektörlerde stratejik planlar oluşturulmalıdır.
- AR-GE destekleri kamusal-toplumsal yarar içerikli olarak yeniden düzenlenmelidir.
- Sanayi katma değerini, ekonominin tüm sektörleriyle dengeli bir biçimde artırarak yüksek katma değerli ürünleri üretebilecek alt sektör ve teknolojiler desteklenmelidir.
- Yerli yatırımcı özendirilmeli ve korunmalıdır.
- Yabancı yatırımlara kalkınma stratejilerimize uygunluğu, halkın refahının yükseltilmesi, bölgesel eşitsizliklerin giderilmesi, teknolojik gelişmemize katkısı temel alınarak izin verilmelidir.

- Kamu kaynakları üretime, yatırıma, istihdama ve sosyal devlet harcamalarına yönlendirilmelidir.
- Kamu girişimciliğinin önündeki engeller kaldırılmalıdır.
- Kamu kuruluşları, topluma hizmet anlayışıyla yeniden yapılandırılmalıdır.
- Serbestleştirme ve özelleştirmeler durdurulmalı, özelleştirilen kuruluşlar kamulaştırılmalı, özelleştirme süreçlerinde parçalanmış kurumlar yeniden birleştirilmelidir.
- Enerji sektöründeki tüm imtiyazlar iptal edilmeli, bu imtiyazları vermek için oluşturulan kurullar dağıtılmalı, dışa bağımlı enerji politikalarından vazgeçilerek yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarına öncelik verilmelidir.
- Kamu ihaleleri usulsüzlük, kayırmacılık, yolsuzluk ve ranttan arındırılmalıdır.
- Kamu kaynak, varlık ve arazileri, bütçe açıklarını kapatmak veya Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) projelerinin yürütücüsü yandaş ve yabancı sermaye güçlerine sunulmamalı, yurttaşlarımızın eşit bir şekilde yararlandırılacağı düzenlemelerle kamu elinde tutulmalıdır.
- Ulaştırma sektörü toplu taşımacılığa yönlendirilmeli, demiryolu ve denizyolu ağırlıklı yapılanma ivedilikle oluşturulmalıdır.
- Adil bir gelir dağılımı sağlanmalı, vergilerde gelir ve servet esas alınmalı, yüksek gelir grupları lehine vergi afları son bulmalı, finansal işlemler ve faiz gelirleri vergilendirilmeli ve bu vergiler artırılmalıdır.
- Çalışanların vergi yükleri azaltılmalı; halkı bunaltan dolaylı vergiler düşürülmelidir.

- Bütçeler yatırım, sosyal devlet gereklilikleri ve toplumsal gereksinimler esas alınarak düzenlenmeli, paralel bütçeler, örtülü ödenek, Kredi Garanti Fonu ve ülkemizi yoksullaştıran Varlık Fonu uygulamaları son bulmalıdır.

PARASIZ EĞİTİM-ÖZERK, BİLİMSEL, DEMOKRATİK ÜNİVERSİTE İÇİN

Eğitim, bir ülkenin geleceğinin şekillendirilmesinde en önemli konulardan birisidir. Son 21 yılda en fazla değişiklik eğitim alanında yapılmıştır. Bu değişikliklerin amacı, düşünen, araştıran, sorgulayan, fikir üreten, hesap soran bir toplum yerine, dinsel dogmatizmi esas alan muhafazakâr bir toplum inşa etme çabalarıdır. Ülkemizde verilen diğer tüm kamusal hizmetler gibi, çocuklarımızın ve gençlerimizin geleceğinde büyük etkiye sahip olan eğitim sistemimiz de içerisinde hem yapısal hem de politik sorunlar barındırmaktadır.

- Haksız hukuksuz biçimde ihraç edilen akademisyenler görevlerine döndürülmelidir.
- Üniversitelerin akademik özgürlüğü ve özerkliği sağlanmalı, üniversiteler katılımcı demokratik bir işleyişe sahip olmalıdır. Akademik personel, idari personel ve öğrencilerin asli unsurlarını oluşturduğu üniversitede, tüm karar organları bu unsurların katılımıyla aşağıdan yukarıya doğru seçimle ve sürekli katılım mekanizmaları ile güçlendirilerek demokratik bir özyönetim oluşturulmalıdır. Seçilmiş, yetkili ve sorumlu kurullar ile her düzeyde katılım ve denetime açık bir perspektif benimsenmelidir.
- Akademisyenler üzerindeki yayın ve puan baskısının sona erdirilmeli, tüm akademisyenler hak ettiği kadroya atanmalıdır.
- TMMOB üniversitelerde mühendislik, mimarlık ve şehir

planlamacılığı ile ilgili öğrenimin planlanması, yeni fakülte ve bölümlerinin açılması, eğitim programlarının oluşturulması, kontenjanlarının belirlenmesi süreçlerinde yer almalı, görüş, öneri ve onayı alınmalıdır. TMMOB mühendislik, mimarlık ve şehir planlama ile ilgili bölümlerde verilen eğitim-öğretimin hakem ve denetleyicisi olmalıdır.

- Çok sayıda niteliksiz mühendis, mimar, şehir plancısı yetiştirmek ve yine çok sayıda donanımsız üniversite ve bölüm açmak politikası terk edilmeli, ülkenin gereksinim duyduğu nitelikte insanlar yetiştirilmelidir. Gereksinim doğrultusunda yeterli eğitim kadrosu, kütüphane, derslik, laboratuvar, yurt vb. altyapısı tamamlanmış kuruluşlar oluşturulmalı; şimdiye kadar açılmış bulunan üniversitelerin eğitim düzeyi artırılmalı, kalite eşitsizliği ortadan kaldırılmalı, oluşturulacak eğitim standartları doğrultusunda denetimler yapılmalıdır.

- TMMOB ve Odalar, mesleki yeterliliğin belgelendirilmesine yönelik meslek içi eğitimi, mesleki davranış ilkelerini de içerecek biçimde planlar, lisans eğitimini dikkate alarak uygulama alanlarına ilişkin eğitimi hizmet olarak gerçekleştirirler, bu eğitimin ortak konularını programlarlar, ders notlarını hazırlarlar ve eğitimlerini sağlarlar. TMMOB'nin bu işlevinin mesleki eğitime katkı için sürdürülmesinin önünde hiçbir engel olmamalıdır.

- Yükseköğretim kurumları yönetici, öğretim elemanı ve memurları disiplin yönetmeliği, üniversitelerde akademik özgürlüğün oluşmasının önündeki engeller arasındadır ve katılımcı bir modelle yeniden düzenlenmelidir.

- Eğitim-öğretim politikalarının sermaye isteklerine göre yapılandırılması uygulamalarından vazgeçilmelidir.

- Toplumsal eşitsizliğin her çeşidini sürekli ve sistemli olarak yeniden üreten eğitim yapısı terk edilmeli; üniversiteler bilimsel bilgiyi üretme mekânları olmalıdır.
- Öğrenciler, ilk ve ortaöğretimden başlayan üniversite giriş sınavına endeksli eğitim sonucunda düşünme ve tartışma yeteneklerini yitirmektedirler. Öğretim ve sınav sisteminin bilgi depolamaya yönelik oluşu öğrenciyi ezbere zorlamakta, düşünsel gücü aşındırmaktadır. Üniversite öncesi eğitim-öğretim; laik, demokratik, çağdaş ve bilimsel ilkelere göre tepeden tırnağa yeniden yapılandırılmalıdır.
- Herkes için her düzeyde parasız, eşit ve nitelikli eğitim olanakları sağlanmalı, bu kapsamda eğitime ve bilimsel araştırmalara ayrılan pay artırılmalı; harç, ikinci öğretim, yaz okulu gibi uygulamalar kaldırılmalıdır.
- Zorunlu din dersi kaldırılmalı, herkese anadilinde eğitim olanağı sağlanmalı, şoven ve asimilasyoncu eğitime son verilmeli, müfredattaki ırkçı, cinsiyetçi, militarist, dinci yaklaşımlar ayıklanmalıdır. Başta eğitim sistemi olmak üzere toplumu gericileştirilen tüm uygulamalara son verilmelidir.
- Okullar ve üniversiteler demokrasi kültürünün kazanıldığı, yerleştiği ve geliştiği kurumlar haline getirilmeli; eğitim kurumlarında sendika, dernek, oda, birlik vb. oluşumların özgürce örgütlenmesinin önündeki engeller kaldırılmalı, bu yapılar karar mekanizmalarında yer almalıdır.
- YÖK tasfiye edilmeli, üniversite sisteminin planlama ve koordinasyonu seçilmiş üniversite temsilcilerinden oluşan bir kurula bırakılmalı; üniversiteler akademik, yönetsel ve mali özerkliğe kavuşturulmalı; tüm yönetim organlarında öğretim elemanı, öğrenci, çalışan temsilcileri söz ve karar sahibi ol-

malı; akademik kararlar akademik topluluğun tüm üyelerinin olabildiğince eşit katılımıyla alınmalıdır.

- Polis ve özel güvenlik, üniversitelerden çıkarılmalıdır.
- Planlamacı bir anlayışla, toplumsal gereksinimleri, üretimi, istihdamı, yaşam boyu öğrenimi, ülkenin bilim ve teknoloji yeterliliğinin güçlendirilmesini temel alan ulusal eğitim politikaları benimsenmelidir.
- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama eğitiminin bilimsel gereklerine ters bir biçimde müfredata konan ve eğitiminin piyasalaştırılması anlamına gelen “uzaktan eğitim” ve mühendislik mesleğinin bilimsel özgüllüklerini hiçe sayan “teknoloji fakülteleri” uygulamalarına son verilmelidir.
- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama eğitim ve öğretim programları çağdaş teknolojiye ve bilim politikalarına uygun olarak yeniden düzenlenmelidir.
- Öğrenci sağlık sigortası uygulamasına geçilmelidir.
- Üniversite çevrelerinde üniversite olanakları kullanılarak oluşturulan teknoloji bölgelerinde öğrencilerin ucuz işgücü olarak kullanılmasına son verilmelidir.
- Lisans eğitimi meslek içi eğitim programlarıyla sürekli desteklenmelidir.
- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama lisans eğitimlerinin tamamlayıcısı olan stajların niteliğini artıracak düzenlemeler yapılmalı; stajlar, çok disiplinli uygulamaları içerecek biçimde yapılandırılmalı; staj yapan öğrenciler sosyal güvenlik kapsamına alınmalı; staj süreleri, öğrencilere bilgi ve becerilerini kullanma ve işyeri deneyimi edinme olanağı sağlayacak şekilde tanımlanmalıdır.

- Çocuklarımızın, gençlerimizin eğitim dışında kalmasını önleyecek düzenlemeler yapılmalı, eğitime katılım oranı artırılmalı, zorunlu eğitim 8 yıla çıkarılmalıdır.

KALKINMA, SANAYİLEŞME, TAM İSTİHDAM VE TOPLUMSAL REFAH BÜTÜNLÜĞÜ İÇİN

- Bağımsızlık ve toplumsal refah için planlama, kalkınma, sanayileşme, demokratikleşme perspektifi benimsenmeli, bilim ve teknolojiye gereken önem verilmeli, rant ve kayırma ekonomisinden çıkılmalı, üretim ekonomisine yönelik uygulamalar yaşama geçirilmelidir.

- Planlama, sanayileşme ve kalkınma birbirinden ayrılmaz bir üçlüdür. Bu kavramlar yalnızca sanayideki teknolojik gelişmeler ya da üretim sürecindeki bazı gösterge ve katma değer artışları ile tanımlanamaz. Sanayileşme ve kalkınma “toplumsal kalkınma” anlayışı içinde, planlı bir yaklaşımla tarım, gıda, çevre, enerji, bilim, teknoloji, istihdam, sağlık, eğitim, gelir, bölüşüm ve tüm diğer alanlara yönelik politikalarla bir bütünlük içinde ele alınmalıdır.

- Bugün her şeyden önce ülke ekonomisi ve sanayinin planlanması zorunlu hale gelmiştir. Bu planlama kamu yararına, çalışanların gelir dağılımını düzeltecek, işsizliği ve yoksulluğu ortadan kaldıracak, sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmayı sağlayacak, refahı kitlesel olarak yayacak ilke ve araçları kapsamalıdır.

- Planlama ve kalkınma odaklı çalışmalar üniversite, sanayi, meslek odaları ve sektör kuruluşlarını da kapsayan geniş bir platformda tartışılmalı, uygulama önerileri birlikte geliştirilmelidir.

- Ülkemizin kaynakları küresel güçlerin baskısından bağımsız bir şekilde değerlendirildiğinde, Türkiye küresel rekabette yer

alabilecek potansiyele sahiptir. Öz kaynaklara dayalı üretimi, bilimi ve teknolojiyi esas alan, AR-GE ve inovasyona ağırlık veren, dış girdilere bağımlı olmayan, istihdam odaklı ve planlı bir kalkınmayı öngören sanayileşme politikaları uygulandığında durum değişecektir. Sanayi yatırımlarında daha rasyonel seçimlerin yapılabileceği, ülkenin doğal kaynaklarının daha iyi değerlendirilebileceği, işgücünün niteliği artırılarak, istihdam odaklı, yüksek katma değerli, öncelikli sektörleri destekleyen, bölgesel farklılıkları azaltan, dengeli bir sanayi yapısı hedeflenmelidir.

- Ülkemizin mühendislik birikimi, AR-GE ve teknolojik gelişmenin önemli bir planlama ögesi olarak değerlendirilmelidir.
- Kırsal alanlardan göçün önlenmesi için bölgesel eşitsizlikleri giderecek biçimde tarım, hayvancılık, balıkçılık, kooperatifçilik başta olmak üzere öncelikli alan ve sektörlerle ağırlık veren istihdam odaklı yatırımlar yapılmalıdır.
- İşgücünün niteliğini yükseltecek meslek okulları, kurslar, seminer ve programlar ile öncelikle kamunun ağırlığı olan yatırımlar gerçekleştirilmelidir. Bölgelerin doğal kaynakları, tarım ve sınai durum esas alınarak bölge planlaması yapılmalıdır.
- Doğu, Güneydoğu ve Karadeniz Bölgelerinde yerel kaynaklara dayanan, ithal girdisi düşük, istihdam odaklı KOBİ niteliğindeki firmalara teşvik ve destekler öncelikli olarak sağlanmalıdır. Her türlü kayıt dışı ekonomik faaliyetin denetim altına alınması, çocuk işgücünün çalıştırılmasının önlenmesi, kadınların ekonomik ve sosyal yaşama katılmasını sağlayacak projeler gerçekleştirilmelidir.
- Bilgiye dayalı girişimlerin özendirildiği; AR-GE çalışmaları

rıyla beslenen, yenilikçi ve dijital teknoloji tabanlı üretimin gerçekleştiği yatırımların desteklendiği kalkınma planları oluşturulmalıdır. Teknolojik gelişmeler doğrultusunda ulusal ve uluslararası ağlar üzerinden bütünleşik üretim ve iş yapma ortamlarının kurulması sağlanmalı, bu ortamlarda çalışanların haklarını koruyan yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

- Bilişim teknolojileri, gönenci artıran ve yaygınlaştıran bir anlayışla ülke kalkınmasında temel araç olarak gözetilmeli; çalışanlar ve gelecek kuşaklar çağın gerektirdiği becerilerle donatılmalıdır.

TARIMSAL KALKINMA VE GIDA EGEMENLİĞİ İÇİN

- Tarımda ve köylülükte düzen değiştirilmeli, toprak mülkiyeti yeniden düzenlenmeli, yeni bir tarım politikası benimsenmeli, küçük üreticiye destek sağlanmalı, toprak ve tarım reformu yapılmalıdır. Tarımsal sulama için gerekli planlama ve kaynak transferi yapılmalıdır.
- Tarımdaki mevcut dönüşüm sonucu oluşan işsizliğin önlenmesi için ek önlemler alınmalı, işsizliğin yaygın olduğu bölgede istihdama yönelik özel kamu yatırımları yapılmalıdır.
- Tarımda destekleme kurumları korunmalı, kapatılanlar açılmalı, tarımsal sanayiler ve çiftçilik geliştirilmelidir.
- Neoliberal ekonomi politikaları sonucu ağır darbeler alan kırsal nüfus üretim koşullarına ve refaha kavuşturulmalı; tarım, hayvancılık, balıkçılık ve ormancılık sektörleri toplumsal yarar doğrultusunda yeniden yapılandırılarak desteklenmelidir.
- IMF ve Dünya Bankası ile Dünya Ticaret Örgütü'nün ülkemiz tarımı ve kırsal yaşam üzerindeki, genel düzenleyici işlem yapma yetkisi kaldırılmalı, her türlü dayatmalar reddedilmelidir.

- Avrupa Birliği kapsamında önerilen “Ortak Tarım ve Gıda Politikası” gibi Türkiye`nin gıda ve tarım sektörünü piyasa-laştıran neoliberal yasalar kaldırılmalı. Köylü ve tüketiciden yana olan yasalar yürürlüğe sokulmalıdır.
- Su ve toprak gibi yaşamsal önemdeki doğal kaynakların korunması için gerekli önlemler alınarak sürdürülebilirliği sağ-lanmalıdır.
- Tarım üreticileri doğru yöntemlerle desteklenip üretim sü-reçlerinde tutulmaya çalışılmalı, tarımsal AR-GE’ye daha fazla yatırım yapılmalı, tarımsal ürün planlaması yapılarak israf ön-lenmeli, toprağı işlemede aile işletmelerine öncelik verilmelidir.
- Özellikle kadın çiftçilerin tarımsal üretimin içinde tutulması önemlidir. Kadının topraktan kopmasıyla aileler de topraktan kopup uzaklaşmaktadır. Sürdürülebilir aile çiftçiliğı ve bunun tem-el direğı olan kadın çiftçiler özendirilmeli ve teşvik edilmelidir.
- Tohumlara bedelsiz erişim garantisi sağlanmalı, yerel üretim ve temel gıdalara öncelik verilmeli, köylerin malvarlıklarına el koyan Büyük Şehir Yasası lağvedilmelidir.
- Köylü ve çiftçi düzeyinde sendikalaşmanın önü açılmalı, üreticiden tüketiciye aracsız mal sağlayan ekolojik üretim-tü-ketim kooperatifleri desteklenmelidir.
- Ülkemizde sürdürülebilir bir tarımsal üretimin sağlanma-sı, gıda güvenliğinin korunması, halkın sağlıklı gıdaya eri-şebilmesi için üretici ile mühendisin bağımsız bir tarım-be-sin modeli altında dayanışma içinde çalışacağı bir zemin yaratılmalıdır.
- Ülke ihtiyaçlarına göre yerli ekim, yerli üretim ve istihdama yönelik yeniden yapılandırılmalıdır.

- Bilimsel veriler ışığında tarımsal üretimi yeniden organize eden, üreticiden tüketiciye doğrudan bir beslenme zinciri kuran, gıda üretim ve dağıtım zincirini kamusal denetime tabi tutan, emek eksenli ve dayanışmayı arttıracak yeni bir yapı oluşturulmalıdır.
- Kamu sağlığının korunabilmesi adına gıda güvenliğinin sağlanması zorunluluktur. Gıda güvenliği, kapsamlı ve ihtiyacı karşılayacak bir gıda mevzuatının varlığı ve bu mevzuata dayalı denetimler ile sağlanmalıdır.
- Gıdaya erişimin sağlanamamasında temel sorun, adil olmayan gelir ve ürün dağılımıdır. Dolayısıyla açlığın nedeni temelde yoksulluktur. Açlık ve yoksullukla mücadelede gıda güvencesinin ve yeterli beslenmenin olabilmesi için, ekonomik iyileşmenin sağlanıp geçimin kolaylaştırılmalıdır.
- Geleceğimiz olan çocuklarımızın sağlıklı beslenmesi ise sosyal devlet olmanın gereğidir. Çocuklarımızı yeterli, sağlıklı, güvenilir ve besleyici gıdaya ulaştırmak en önce devletin sorumluluğundadır. Bugünün eksik beslenen çocukları gelecekte fiziksel ve mental olarak geri kalmış bir neslin ortaya çıkmasına neden olacaktır. Sağlıklı ve güvenli beslenmeleri için sosyal planlama ve gerekli bütçe ayrılmalıdır.

EMEK VE İNSAN ODAKLI BİR ÇALIŞMA YAŞAMI İÇİN

- Çalışma güvenliği ve çalışma yaşamıyla ilgili tüm mevzuat insan ve emek odaklı olarak düzenlenmeli; kıdem tazminatlarını düşürme, kiralık işçilik vb. içerikli “Ulusal İstihdam Stratejisi” geri çekilmelidir.
- Kapitalizmin emeği baskı altına alan stratejilerine karşı istihdam bir hak olarak tanınmalı ve geliştirilmeli, işsizlik böylece

ortadan kaldırılmalı, çalışma koşulları iyileştirilmeli, çalışma saatleri düşürülmelidir.

- Grevli toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkı bütün çalışanlara yeniden tanınmalı; kamuda ve özel sektörde hak grevi, dayanışma grevi ve genel grev yasal güvenceye alınmalı, lokavt yasaklanmalıdır.

- Eğitilmiş vasıflı/nitelikli işgücü istihdamına ağırlık verilmeli, kamu istihdam projeleri ile desteklenmeli ve geliştirilmelidir.

- Sosyal güvenlik sistemi bütün ücretli çalışanları, bütün yurttaşları, işsizleri, engellileri, mağdur dul ve yetimleri, yaşlıları, kimsesizleri ve ev işlerini, eğitimi, sağlığı, sosyal yardımı, emeklilik ve işsizlik sigortasını da içeren toplumcu bir içerikle adil ve eşitlikçi bir şekilde yeniden yapılandırılmalı; tüm sosyal tarafların içinde yer aldığı, işleyişinin demokratikleştirildiği, yönetiminde çalışanların çoğunluk olduğu ve denetlediği özerk bir yapıya kavuşturulmalıdır.

- Dinlenme her çalışan için bir haktır. Tüm çalışanlar için tatil olanakları yaratılmalı, 8 saatlik işgünü hakkının gaspedilmesine son verilmeli; işgünü süresi işin niteliğine göre kısaltılmalıdır.

- Asgari ücret artırılmalı ve vergi dışı bırakılmalıdır.

- Çocukların işgücü olarak üretim süreci içinde yer almaları yasaklanmalıdır.

- Esnek-güvencesiz istihdam politikası terk edilmeli; taşeronlaştırma, sözleşmeli çalıştırma ve Özel İstihdam Büroları yasaklanmalıdır. İş güvencesi tüm ücretli çalışanları kapsayacak tarzda genişletilmeli, işverenlerin her türlü keyfi ve haksız işten çıkarmaları karşısında işe kesin iadeyi içerecek şekilde dü-

zenlenmeli, arabuluculuk uygulaması iptal edilmelidir. İşverenlerin, dava süresi boyunca işçilerin ücret ve tazminatından tüm mal varlığıyla sorumlu tutulması sağlanmalı, mahkeme sürelerinin kısaltılması için düzenleme yapılmalıdır.

- Kayıtdışı ekonomi ve kayıtdışı işçiliği engelleyici önlemler alınmalı, sigortasız işçi çalıştırma yasağı uygulanmalı, yaptırımlara işlerlik kazandırılmalı ve geliştirilmelidir.
- Yaşamını emeği ile sağlayan köydeki ve kentteki her yurttaşın, çocukların, kadınların, yaşlıların, güçsüzlerin, güvenli bir geleceğe kavuşturulmaları, eğitim, sağlık, uygun koşullarda konut gibi sosyal hizmetlerden yararlanmaları devletin yükümlülüğü olmalı ve kamu kaynakları bu amaçla seferber edilmelidir.
- Özelleştirilen sağlık üniteleri ve hizmetleri kamuya devredilmeli, kamudan özel sektöre kaynak aktarımına son verilmelidir.
- İşsizlik Sigortası Fonu, yalnızca işsizlik sorununun muhatabı emekçiler için kullanılmalı, hükümet ve sermayenin amaç dışı kullanım yolları kapatılmalıdır.
- 4817 Sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Yasa ülkemiz mühendis, mimar ve şehir plancılarının aleyhine olan hükümlerden arındırılmalıdır.
- Kamu çalışanlarının fiili ve meşru mücadelesini reddeden, mevcut haklarını kısıtlamayı, sendikaları dernek statüsüne dönüştürmeyi öngören her türlü düzenleme iptal edilmeli, iş güvenceli istihdamı esas alan, çalışma yaşamını demokratikleştiren düzenlemeler yapılmalıdır.
- Kamuda atama ve terfiler, objektif kriterlere dayandırılmalı,

liyakat ilkesi esas alınmalı, çalışanlarla ilgili bütün kararlarda sendikalar ve meslek örgütleri müdahil olarak yer almalıdır.

- Yıllarını vererek çalıştıkları ve pek çok üretilen değerde emeği olan emeklilerin sosyal hakları ve ücretleri düzenlenerek insanca yaşayacak düzeye çıkarılmalı, emeklilerin örgütlenme ve hak arama kanallarının önündeki engeller kaldırılmalıdır.
- Bilişim teknolojilerindeki gelişmeler sonucunda kısa ve orta erimde işini yitirme riski taşıyan çalışan kesimi saptanmalı; bu kesime dijital teknoloji becerileri kazandıracak kuramsal ve uygulamalı eğitimler düzenlenmeli, çağın gerektirdiği nitelikli işgücünün yetiştirilmesi sağlanmalıdır.
- Gelişen teknolojiye koşut olarak emeğin niteliğinin değişmesi, beyin emeğinin üretimdeki girdisinin artması gözetilmeli; beyin emeğinin yerden ve zamandan bağımsız üretim yöntemleri göz önünde tutularak bu alanlarda çalışanların tüm haklarının tanımlandığı ve güvence altına alındığı yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

DOĞRU BİR İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ İÇİN

- İş Yasası ile işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili yasa, tüzük, yönetmelik ve tebliğler uluslararası sözleşmeler, standartlar, normlar ve Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türk Tabipleri Birliği, sendikalar ve üniversitelerin görüşleri alınarak iş kazalarını, çalışma koşullarını, iş güvenliği mühendisliğini, işyeri hekimliğini ve kamusal denetimi esas alarak yeniden düzenlenmeli, işverenlere yükümlülükler getirilmeli, iş kazaları sonucu sakatlananların ve bakmakla yükümlü oldukları aile bireylerinin haklarını güvence altına alacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.

- “İş Güvenliği Mühendisliği” kavramı yeni bir yönetmelikle yeniden tanımlanmalı, 50’den fazla işçi çalıştıran sanayi işletmelerinde tam zamanlı iş güvenliği mühendisi çalıştırılması zorunlu hale getirilmeli; işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleri bütün işyerlerini kapsamalı, TMMOB’ye bağlı ilgili Odalar etkin bir denetim işlevi üstlenmelidir.
- İş güvenliği mühendisi, işyeri hekimi, işyeri sağlık memuru ve hemşirelerin mesleki bağımsızlıkları sağlanmalıdır.
- Eğitim ve öğretim müfredatı, ortaöğretimden başlanarak işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunu da içerecek şekilde yeniden düzenlenmeli, bütün okullarda işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimi yapılmalıdır.
- İş kazaları ve meslek hastalıklarının önüne geçilebilmesi için işyerlerinde “önce insan, önce sağlık, önce iş güvenliği” anlayışı yerleştirilmeli; işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimine önem verilmeli, eğitim almamış çalışana işbaşı yaptırılmamalıdır.
- Meslek hastalıklarına ilişkin çalışmalar geliştirilmeli, meslek hastalıkları hastaneleri işlevlerine uygun olarak yapılandırılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.
- İş güvencesi ile iş güvenliğinin birbirini tamamladığı gerçeğinden hareketle tüm çalışanlar için insana yakışır “norm ve standartta” bir iş yasası hazırlanmalıdır.
- Sigortasız ve sendikasız çalıştırma yasaklanmalıdır.
- İş kazası araştırmaları gerçekçi ve güvenilir olmalıdır. İşyerlerinde kaza ve meslek hastalıklarına ilişkin bilgiler bir veri tabanında toplanmalı, bu bilgilerden ölçme ve değerlendirme amaçlı yararlanılmalıdır.
- İşçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimlerinde ilgili meslek örgütle-

ri yetkilendirilmelidir.

- Toplu sözleşmelerde işçi sağlığı ve iş güvenliği konularına kapsamlı biçimde yer verilmelidir.

SAĞLIKLI İMAR, KENTLEŞME, KONUT VE BARINMA HAKKI İÇİN

- Devletin anayasal görevlerinden birisi olan sağlıklı, güvenli ve yaşanabilir kentler kurmak için; doğal varlıkları, ekolojik, tarihi, kültürel, toplumsal değerleri koruyan, yaşatan, geliştiren bir arazi kullanımı ve yerleşim politikası temelinde bütüncül planlama yaklaşımı ile çevreyi gözeten, dönüşüm alanlarında yaşayanların ihtiyaçlarını göz önüne alan, “insanı ve insanca yaşamı” temel hedefine koyan bir planlama süreci acil olarak başlatılmalıdır.

- Kentlerimizde var olan sorunların aşılması, sağlıklı kentsel çevrelerin oluşturulması ve kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesi doğrultusunda, toplumun büyük bölümünü dışlayan, halkın katılım ve denetimine kapalı mevcut yerel yönetim biçimi aşılmalı, kent halkının ve meslek örgütlerinin demokratik katılımı, etkin temsiliyeti ve denetimi sağlanmalıdır.

- Mekânsal planlama, fiziksel müdahaleye odaklanan nihai bir belge olarak değil, sosyoekonomik gelişme için araçları ortaya koyan, katılımcı, müzakereci, dinamik ve disiplinlerarası gerçekleştirilen, bütünlüklü bir anlayışla üretilmelidir. Plan değişiklikleri kamusal yarar dışında yapılmamalı, bütünü gözeterek kentsel standartları, sosyal donatı ve teknik altyapı alanlarındaki eksiklikleri gidermek için yapılmalıdır.

- Bölgesel kalkınmayı da içeren mekansal strateji planları ve bölge planları, başta depremden etkilenen iller olmak üzere, tüm gelişim yönünden dezavantajlı illeri kapsayacak şekilde,

birbiriyle rekabet eden megakentler yerine kamu yararını, işbirliği ve ortak değer üretmeyi esas alan bölge planları hazırlanmalıdır.

- Planlama, mimarlık ve kentleşmenin bir kültür olgusu olduğundan hareketle, doğal ve kültürel varlıkların/mirasın ve kentsel belleğin korunması için bütünleşik bir ülke koruma ve kültür politikası belirlenmelidir.
- Yerel değerleri gözeten ve toplumun dar gelirli kesimini önceleyen bütünleşik bir konut politikası geliştirilmelidir. Konut anayasal olarak “barınma hakkı” olarak ele alınmalı, dar ve orta gelirli olan nitelikli konut edinmelerine olanak sağlayacak politikalar devletin temel politikalarından birisi olmalıdır.
- Cumhuriyet tarihinin son 70 yılında kentleşmemize damgasını vuran, kentlerdeki plansız, kaçak ve denetimden uzak yapılaşmayı yasallaştıran, kamu arazilerinin, kıyı alanlarına, orman, yaylak ve kışlaklara yayılan kaçak yapılaşmanın yasallaşmasını sağlayan “af ” bir seçenek olmaktan çıkarılmalıdır, kalıcı olarak yasaklanmalıdır. Bu kapsamda, iktidarın son seçim yatırımı olarak yürürlüğe koyduğu “İmar Affı” düzenlemesinin Kahramanmaraş merkezli depremlerdeki etkisi araştırılmalı, sonuçları kamuoyu ile paylaşılmalıdır.
- Kentsel dönüşüme konu edilen alanlar ve yapılar açısından, tüm tarihsel birikimi ve kültürel zenginliği ortadan kaldıracak yıkım ve yeniden yapma dışındaki; koruma, yenileme, iyileştirme, güçlendirme ve canlandırma seçeneklerinin öncelikle araştırılması ve tartışılması sağlanmalıdır. Başta kamu yapıları olmak üzere tüm yapı stoku denetimden geçirilmeli, yenilenmesi gerekenler kamu yararını önceleyerek planlı bir şekilde yeniden inşa edilmelidir.

- Kentsel ulaşım planlamasında yaya, bisiklet ve toplu taşımayı önceleyen ulaşım modelleri ve planlama ilkeleri benimsenmelidir. Öncelikle büyük kentlerde kentin makroformu ve nazım planları doğrultusunda “Ulaşım Ana Planları” hazırlanmalı, bu planlar, kentlerin teknik altyapı yatırımlarını yönlendiren nitelikte ve içerikte gerçekleştirilmelidir.
- Kentleşme uygulamalarında toplumsal denetimin en önemli araçlarından olan, imar konularında uzmanlaşmış bir yargı sistemi geliştirilmelidir.
- Kentsel mekân kullanım standartlarını doğrudan etkileyen, yoksulluk, göç ve nüfus yığılması sorunlarının çözümü için acil olarak “istihdam odaklı yerel kalkınma modelleri” geliştirilmelidir.

ENERJİDE DIŞA BAĞIMLILIĞA SON VERMEK İÇİN

- Enerjiden yararlanmak çağdaş bir insan hakkıdır. Enerjinin tüm tüketicilere yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve sürdürülebilir bir şekilde sunulması temel bir enerji politikası olmalıdır.
- Enerji üretiminde ağırlık; yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına verilmelidir. Enerji planlamaları ulusal ve kamusal çıkarların korunmasını, toplumsal yararın artırılmasını, yurttaşların ucuz, sürekli ve güvenilir enerjiye kolaylıkla erişebilmesini hedeflemelidir.
- Türkiye’nin bir enerji envanteri çıkarılmalıdır. Kamusal planlamayı, kamusal üretimi ve yerli kaynak kullanımına ağırlık vermeyi reddeden özelleştirme politikaları terk edilmeli, kamu eliyle yatırımlar yapılmalıdır.
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (ETKB) ülke, halk,

kamu çıkarları doğrultusunda temel stratejileri ve politikaları geliştirmek ve uygulamakla yükümlü olmalı, güçlendirilmeli, uzman ve liyakatli kadrolar istihdam etmelidir.

- Tüm enerji sektörleri için strateji belgeleri hazırlanmalı, bütün alt sektör strateji belgelerini dikkate alan Yenilenebilir Enerji Stratejisi ve Faaliyet Planı ve Türkiye Genel Enerji Strateji Belgesi ve Faaliyet Planı oluşturulmalıdır.

- Bu strateji belgelerinin hazırlık çalışmalarına üniversiteler, bilimsel araştırma kurumları, meslek odaları ve uzmanlık derneklerinin katılım ve katkıları sağlanmalıdır.

- Bu amaçla, genel olarak enerji planlaması, özel olarak elektrik enerjisi ve doğalgaz, kömür, petrol vb. enerji kaynaklarının üretimi ile tüketim planlamasında, strateji, politika ve önceliklerin tartışılıp yeniden belirleneceği, toplumun tüm kesimlerinin ve konunun tüm taraflarının görüşlerini ifade edebileceği geniş katılımlı bir “Ulusal Enerji Platformu” oluşturulmalıdır. Ayrıca ETKB bünyesinde bu platformla eşgüdüm içinde olacak bir “Ulusal Enerji Strateji Merkezi” kurulmalıdır. Bu merkezde yerli kaynaklar ve yenilenebilir enerji kaynakları dikkate alınarak enerji yatırımlarına yön verecek enerji arz-talep projeksiyonları hazırlanmalıdır.

- Rüzgâr türbinlerinin, hidrolik türbinlerin, jeotermal enerji ekipman ve cihazlarının, güneşten elektrik üretim panellerinin, toplamalı güneş elektrik üretim sistemlerinin, termik santral kazan ve ekipmanlarının Türkiye’de üretimine yönelik çalışmalar bir master plan kapsamında ele alınmalı, yerli üretim desteklenmelidir.

- Plansız, çevre ve toplumla uyumsuz projelerden vazgeçilmesi, kısa ömürlü barajlar ve rant uğruna bilim dışı uygulamalarla

tarihi kültürel mirasın ve doğal çevrenin tahribine son verilmelidir. Enerji üretiminde alternatifler geliştirilebilir, ancak tarihsel, kültürel ve doğal değerlerimizin alternatifinin olmadığı unutulmamalıdır.

- Hammadde, kalifiye işgücü ve teknolojik temelde dışa bağımlı olduğumuz nükleer enerji santralleri ile Türkiye'nin enerjide dışa bağımlılığı daha da artırılmaktadır. Kurulum, işletim ve söküm maliyetleri, çevresel etkileri, atık sorunları ile gelişmiş ülkelerin terk ettiği nükleer santral macerasına son verilmelidir.

DOĞRU BİR MADENCİLİK POLİTİKASI İÇİN

- Madencilikğin amacı, ülkenin doğal sermayesini işleyip bunu ekonomik, toplumsal ve insani sermayeye çevirmek; kalkınmayı bu tarzda gerçekleştirmek ve daha adil ve üst düzeyde bir gelir dağılımını sağlamak olmalıdır.
- Hepimizin ve gelecek kuşakların ortak zenginliği olan madenlerimiz toplumun genel çıkarı için kullanılmalı, ülkenin tüm ortak zenginlikleri hakça paylaşılmalıdır.
- Ulusal madencilik politikalarının oluşturulması için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının eşgüdümünde tüm sektör bileşenlerinin, meslek odalarının ve üniversitelerin katılacağı Madencilik Şurası toplanmalıdır.
- Gelecekte gereksinim duyacağımız ve titizlikle saklamamız gereken stratejik madenlerimiz belirlenmeli ve korunmalıdır. Stratejik madenler kamu eliyle işletilmeli, özelleştirme ve taşeronlaştırma politikalarından derhal vazgeçilmelidir.
- Doğru ve uygulanabilir bir çevre ve madencilik mevzuatının oluşturulması için etkili ve yaygın bir idari örgütlenmeyle ka-

musal denetim sıklaştırılmalıdır.

- Madencilik faaliyetlerinin doğaya ve doğal yaşama uygun biçimde yürütülmesi için toplumcu anlayış egemen kılınmalıdır.

DOĞRU BİR ORMANCILIK POLİTİKASI İÇİN

- Ormanlar nitelikleri ve işlevleri dolayısıyla toplumun ve insanlığın ortak değerleridir ve asla özelleştirmeye konu edilmemelidir.

- Orman alanlarına yönelik örtülü bir affı içerecek, suç işleyenleri ödüllendirip özendirecek ve ekolojik yıkımlara yol açabilecek nitelikteki düzenlemeler iptal edilmelidir.

- “2B” arazilerinin önceden kamuya ait bir arazi olduğu gerçeği görülmeli ve kamu çıkarının zarar görmemesi yaklaşımıyla hareket edilmelidir.

- “2B” alanlarının belirlenmesinde “toprak ve su rejimine zarar vermeme, orman bütünlüğünü bozmama, orman işletmeciliğinin verimliliğini ve etkinliğini düşürmeme” gibi bilimsel ölçütler getirilmelidir.

- 100 yıla varan Cumhuriyet kurumlarımızdan birisi olan Türk Hava Kurumunun kayyum eliyle tasfiyesine son verilmeli, kuruma ait uçak ve taşınmazların satışı için yapılan ihaleler derhal iptal edilmelidir. Kurumun yangın söndürme araçlarının sayısı ve kapasitesi artırılarak, modernizasyonu sağlanmalıdır.

- Ormanlarımızın yönetimi ve orman yangınlarını önlemeye ilişkin kalıcı politikalar oluşturulmalıdır.

- Büyük orman yangını felaketlerinin önüne geçilmesi, yangınların yaratacağı doğal ve toplumsal yaraların sarılması için

ormanlarımızı korumaya ve geliştirmeye yönelik “kamucu ormancılık politikaları” ivedilikle yaşama geçirilmelidir.

- Yangından etkilenen orman arazileri hiçbir biçimde imara ve yapılaşmaya açılmadan hızla ıslah edilmeli, yetişme muhiti koşullarına uygun orijinde yeterli miktarda tohum ve fidan sağlanarak yeniden ağaçlandırılmazdır.

DOĞRU BİR YAPI DENETİMİ VE DEPREM POLİTİKASI İÇİN

- Ülkemiz açısından en büyük tehditlerden biri olan depremlere karşı hazırlıklı olmak, şehirlerimizi, binalarımızı, enerji-sanayi tesislerimizi ve altyapımız depremlere dayanıklı hale getirmek ve yurttaşlarımızın deprem bilincini artırmak en önemli ve öncelikli konulardan birisi olarak görülmelidir.

- Depremlerden ve diğer bütün doğal ve toplumsal afetlerden korunma yönündeki istemler en temel insan hakları arasında ele alınmalıdır. Güvenli, sağlıklı ve yaşanabilir bir çevrenin her yurttaş için temel insan hakkı olduğu ana ilke olarak kabul edilmelidir.

- Devletin anayasal görevi olarak sağlıklı, güvenli ve yaşanabilir çevre için doğal varlıkları, ekolojik, tarihi, kültürel, toplumsal değerleri koruyan, yaşatan, geliştiren arazi kullanımı ve yerleşim politikası temelinde bütünlüklü planlama yaklaşımı benimsenmeli, gerekli finansal ve kurumsal yapı oluşturulmalıdır.

- Depremlerde can ve mal kayıplarını artıran faktörlerin başında gelen, âdeta geçerli sistem haline getirilen kaçak yapılaşmayı özendiren imar aflarından vazgeçilmelidir. Teknik ve bilimsel gerçekleri görmezden gelerek neredeyse “ölüm garantisi” olan “kaçak yapı affı” bir seçenek olmaktan çıkarılmalıdır.

- Deprem öncesi, deprem sırası ve sonrasında yapılacak çalışmalara ilişkin kamu ve toplum yararını temel alan Ulusal Deprem Stratejisi, Türkiye Deprem Master Planı, Afet Yönetimi Stratejik Planı ve Sakınım Planları oluşturulmalıdır.
- Yapı denetimi uygulamasını yönlendiren her türlü karar sistemi, ilgili bütün kurum ve kuruluşların katılımıyla oluşturulmalıdır. İmar, Yapı, Dönüşüm Alanları, Yapı Denetim ve Afet Yasaları; TMMOB ve bağlı ilgili odalar, üniversiteler ve ilgili kesimlerin katılımıyla düzenlenmeli, bu kuruluşlar mevzuat süreçlerinin asli unsurları olarak tanınmalıdır.
- Mevcut Yapı Denetim Yasası'nın öngördüğü, ticari yanı ağır basan yapı denetim şirketi modeli yerine meslek örgütlerinin sürece etkin katılımını sağlayacak yeni bir planlama, tasarım, üretim ve denetim süreci modeli benimsenmelidir. Mevcut yasa iptal edilerek yeni bir yasa çıkarılmalı; 3194 Sayılı İmar Yasası ve bağlı ikincil mevzuat, söz konusu model esas alınarak yeniden düzenlenmelidir.
- TOKİ, KIPTAŞ ve benzeri kuruluşların ürettiği yapılar da dahil olmak üzere tüm kamu yapıları yasa kapsamına alınmalıdır.
- Yapı denetim sisteminde kamu denetiminin dışlanması temel yanlıştır. Meslek odalarına bu konuda belirleyici bir rol verilmelidir.
- Gerek yapılar için gerek yapı üretim sürecinde bulunan ve gerekse sorumluluk üstlenenler için "Mali Sorumluluk Sigortası" ve "Mesleki Sorumluluk Sigortası" yaşama geçirilmelidir.
- Şantiye Şefliği, yapı üretimi ya da mimarlık-mühendislik hizmeti gerektiren herhangi bir imalatın plan, proje, resim ve hesaplarına, fen ve sanat kurallarına, genel şantiye organi-

zasyonu işlerine ilişkin teknik mevzuata uygun olarak yürütülmesi ve denetlenmesi işidir. Yasa ve yönetmelikler, hizmet tanımının gereklerine göre düzenlenmelidir.

- Okullar, hastaneler başta olmak üzere kamu yapılarının depreme karşı güvenli olup olmadıklarının konunun uzmanı mühendisler tarafından tespitine yönelik çalışma başlatılmalı; üniversiteler, TMMOB'ye bağlı ilgili odalar ve belediyeler bu çalışmada yer almalıdır.
- Bir deprem ülkesi olan ülkemizde deprem gerçeği siyasi iktidarlarca umursanmamaktadır. Deprem gerçeğini sürekli gündemde tutmaya yönelik çalışmalar etkin olarak yapılmalı, konunun bütün aktörlerinin katıldığı “Ulusal Deprem Konseyi” yeniden kurulmalıdır.

DOĞRU BİR ULAŞIM POLİTİKASI İÇİN

- Ulaşımında uzun ve kısa erimli hedefleri ve stratejileri belirleyen ve plan metinlerinde yazılanların yaşama geçirileceği bir “Ulaşım Ana Planı” yapılmalıdır.
- Kentlerarası ve kentiçi yük ve yolcu taşımacılığında temel ilke ve strateji, demiryolu yatırımları artırılarak karayolu-demiryolu dengesizliğinin giderilmesi, toplutaşımacılığa ağırlık verilmesi ve kentiçi otomobil kullanımının kısıtlanması olmalıdır.
- Ulaşım planlaması tek elden eşgüdüm içinde yönetilmeli, ulaşım yatırımları mutlaka plana dayalı olarak gerçekleştirilmelidir.
- Ülke genelinde ve kentlerimizde birbirleriyle entegre ve bütünlüklü olarak kentlerin tarihsel ve kültürel dokusu, çevre ve ekonomik boyutları dikkate alınarak ulaşım master planları

yapılmalı; planlamada karayolu, havayolu, denizyolu ve demiryolu taşımacılığı birlikte düşünülmeli, ulaşım türleri arasında aktarma ve eşgüdüm sağlanmalıdır.

- Ulaşım politikalarında ağırlık verilen karayolları yatırımları yerine doğru planlanmış kentiçi ve kentlerarası raylı sistem yatırımlarına ağırlık verilmelidir.
- Ulaşım ve trafik konularında mahkemelerde bilirkişilik yapacak kişilerde ilgili meslek odası tarafından bu konularda eğitilip belgelendirilmiş olmaları koşulu aranmalıdır.

DOĞRU BİR DENİZCİLİK POLİTİKASI İÇİN

- Ülkemizin kalkınmasında ve zenginleşmesinde etkin bir şekilde kullanılmayan denizlerimiz yağmalanacak alan olmaktan kurtarılıp yenilenebilir enerji kaynağı ve refahın ana unsuru olarak görülmelidir.
- Deniz sporları ve deniz kültürünü geliştirici faaliyetler yapılmalıdır. Bu amaçla denizcilik eğitim ve spor merkezleri kurularak ülkemizde deniz bilincinin ve kültürünün oluşturulması sağlanmalıdır.
- Denizcilikle ilgili AR-GE merkezini de içinde barındıracak bir denizcilik araştırma ve uygulama merkezi kurularak başta TÜBİTAK ve TMMOB'ye bağlı odalar olmak üzere tüm STK'larla işbirliği içerisinde denizciliği toplumun refahını artıracak ve eğitim sistemine yön verecek araştırmalar yapılmalıdır. Bu amaçla Denizcilik Teknolojileri ve Bilimleri Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin kurulmalıdır.
- Gemi geridönüşümü (gemi sökümü) sektörü çalışma koşulları ve çevresel etkileri dikkate alınarak daha ayrıntılı biçimde yeniden düzenlenmelidir.

- Yük ve yolcu taşımacılığında denizin payının artırılması için deniz taşımacılığı sektörü kamu öncülüğünde ve kontrolünde yeniden yapılandırılmalıdır.
- Denizcilikle ilgili mevzuat ve kurumlar sadeleştirilerek bir araya getirilmeli, denizcilikten sorumlu tek kurum kuruluş kanunu ile düzenlenmelidir.

İnsanca, hakça bir toplum yapısının örüleceği kalkınmış, eşitlikçi, özgürlükçü, bağımsız ve demokratik *başka bir Türkiye* bu gereklilikler üzerinde yükselecektir.

tmmob
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALAR BİRLİĞİ

14 Mayıs 2023 Seçimleri'nde yalnızca önümüzdeki beş yıl boyunca ülkemizi yönetecek cumhurbaşkanı için değil, aynı zamanda ülkemizin güvenli yarınları, çocuklarımızın umutlu geleceği için oy vereceğiz.

Ülkemizi bitmeyen krizlere sürükleyen tek adam rejiminin geleceğimizi elimizden alma çabasına karşı, Cumhuriyetimizi eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik, laik temeller üzerinde yeniden inşa edebilme umudu için oy vereceğiz.

Toplumumuzu kuşatan karanlığa karşı aydınlıktan, savaşa karşı barıştan, dinci gericiliğe karşı laiklikten, faşizme karşı özgürlüklerden, ırkçılığa karşı eşitlikten, linç kültürüne karşı bir arada yaşamdan, rant ve sömürüye karşı emekten, yağma düzenine karşı kamusalılıktan, emperyalizme karşı bağımsızlıktan ve elbette ölüme karşı hayattan yana bir ülke için oy vereceğiz.

Ülkemizin güzel geleceği, umutlu yarınlarımız için oy vereceğiz!

Tüm üyelerimizi ve yurttaşlarımızı, 14 Mayıs 2023 Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimleri'nde oy kullanmaya, oylarına, sandıklara ve demokrasiye sahip çıkmaya çağırıyoruz.

tmmob

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ